

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

**ШОСТА ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

23 квітня 2021 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 11 від 29 квітня 2021 року)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. О. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 23 квітня 2021 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2021. 68 с.

ISBN 978-966-992-541-1

УДК 321(477)(063)

маніпуляції – це громадянська зрілість, політична культура, критична свідомість кожного члена суспільства.

Маніпулятивні механізми в політиці як важливий фактор впливу на зміст і спрямованість сучасного політичного процесу в Україні варто всебічно вивчати. Більше того, у даному випадку теоретичної академічності недостатньо. Швидше за все, це саме та проблема, вирішуючи яку, політологія має подолати наукову зверхність і запропонувати практичні, прогностично-превентивні рекомендації, що і передбачається нашими подальшими науковими пошуками.

Література:

1. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. М.: Текст, 1993. 303 с.
2. Гозман Л.Я., Шестопап Е.Б. Политическая психология. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. 448 с.
3. Кольцов В.М. Методологічний інструментарій дослідження демократичного транзиту. Актуальні проблеми філософії та соціології. Науково-практичний журнал. Випуск 10. Одеса. 2016. С. 65–67.
4. D'Anieri P. Understanding Ukrainian Politics: Power, Politics, and Institutional Design. NY. London. 2007. 299 p.

Малишенко Л. О.,

кандидат політичних наук, доцент,
викладач-методист

Одеського фінансово-економічного коледжу

Київського національного

торгівельно-економічного університету

м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНИЙ РИЗИК В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Політичний ризик сьогодні розуміється як непереборний елемент будь-якого політичного процесу. Він породжується невизначеністю політичного середовища і характеризується особливим типом взаємозв'язку об'єктивної політичної ситуації

та діяльності суб'єкта в ній. Під невизначеністю в даному випадку розуміється відсутність чітких формальних процедур, які є загальноприйнятими методами ведення справ.

На сучасному етапі політичний ризик обумовлюється безліччю факторів невизначеності, викликаних, в першу чергу, недостатньою раціональністю політики, складністю і просторістю цієї галузі. Умовно їх можна поділити на :

- інформаційні, до яких належать відсутність чіткої та повної інформації про всі поточні політичні процеси, недостатність аналізу політичної ситуації в цілому, неадекватне реагування влади на неї, відсутність чіткого підрахунку ресурсів, нерозумінням та ігноруванням інтересів інших учасників політичних дій і т. д.;

- соціальні, викликані нестабільністю, агресивністю і радикалізмом проведеного політичного курсу, діяльністю окремих політичних інститутів, низькою підтримкою населення проведеної політики, політичними, етнічними та іншими конфліктами, безробіттям, важким економічним становищем, наявністю невирішених соціальних проблем;

- персональні, пов'язані з особистістю політика, нестійкістю його поведінки, схильністю до автономії без урахування колективного характеру політичних дій, підвищеної схильності до ризику;

- правові, коли політичний ризик виникає внаслідок правового і морального нігілізму, невиконання прийнятих умов політичних взаємодій і комунікацій, порушення вимог закону і норм угод, які мають морально-політичний характер;

- економічні, коли причиною політичного ризику можуть стати: відсутність необхідних грошових ресурсів для проведення тих чи інших реформ, відсутність розвиненої та стабільної економічної інфраструктури, неліквідність державних акцій підприємств, відсутність чіткої економічної програми, відсутність прямих інвестицій до країни, невизначена валютно-кредитна політика і т. д.

- випадкові, коли одним із джерел політичного ризику виступає безпосередня випадковість політики, яка веде до появи непередбачених і небажаних подій [Див. : 1].

Політичний ризик природним чином виникає в умовах плюралізму, політичної конкуренції, змагальності та боротьби.

Виходячи з цього визначення, можна вивести наступні характерні ознаки політичного ризику :

1. Універсальність цього виду ризиків проявляється, перш за все, в тому, що він присутній при політичних рішеннях будь-якого рівня, починаючи з революційних перетворень всього суспільства і закінчуючи голосуванням окремого виборця.

2. Політичний ризик є колективним, тому що обумовлений не стільки індивідуальними якостями політиків та технологіями влади, скільки груповими політичними інтересами.

3. Ієрархічність політичного ризику проявляється на рівні наслідків, викликаних прийняттям тих чи інших рішень. У зв'язку з цим, виділяють наступну ієрархію політичних ризиків: мегаризику або ризику на глобальному рівні, регіональні ризику, ризик в окремих країнах або районах.

4. Політичний ризик є вкрай суб'єктивним, тому що залежить не тільки від об'єктивних обставин середовища, в якому він формується, але й від суб'єктивного сприйняття та інтерпретації отриманої інформації або подій.

5. Даний вид ризику може виступати як самостійний фактор політики або бути елементом інших видів ризику – соціального, комерційного, інвестиційного, екологічного і т. д. У цьому виявляється багатоплановість політичного ризику [Див. детал.: 2].

При вивченні політичного ризику необхідно враховувати, що в соціально-політичному середовищі він проявляється неявно. Одними з головних симптомів політичного ризику можна назвати рівень суспільних заворушень, стабільність / нестабільність уряду, політичний плюралізм, ступінь етнічних і релігійних протиріч, стиль мислення осіб, що приймають рішення в політиці, роль примусу при утриманні влади, вплив ззовні, спадкоємність, антиконституціональні дії та соціальні конфлікти.

Як правило, виділяються внутрішні і зовнішні джерела політичних та економічних чинників ризику. Такий поділ є досить умовним, оскільки фактори з різних груп можуть впливати один на одного. Аналіз внутрішніх економічних факторів дозволяє скласти загальну характеристику економічного розвитку країни і виділити найбільш вразливі місця. Зовнішні економічні фактори визначають ступінь впливу зовнішніх обмежень на внутрішню економічну політику: високий ступінь залежності і значний розмір зовнішньої заборгованості посилюють ризик втручання

уряду в інвестиційну діяльність. Проблема оцінки внутрішніх соціально-політичних чинників в значної частки суб'єктивності. При певних умовах зовнішня політична обстановка може зіграти роль каталізатора політичної нестабільності в країні.

Вивчення політичного ризику в Україні має свої специфічні властивості. Це стосується таких аспектів як політична традиція, недосконалість демократичних інститутів і, найголовніше, трансформаційний період соціально-політичного розвитку.

Література:

1. Лясота А. Є. Глобалізаційні процеси в сучасному світі та Україна: політичні ризики та перспективи. Регіональні студії. 2020. № 23. С. 32–37.

2. Віннійчук О. «Портфель ризиків» українського суспільства: аналіз політичної ситуації 2014–2020 рр. Епістемологічні дослідження в філософії, соціології і політичних науках. 2020. Т. 3. № 2.

Наумкіна С. М.,

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політичних наук і права

Семенченко М. Ф.,

аспірант кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНЕ МАНПУЛЮВАННЯ ЯК НОВЕ СПРИЙНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЙСНОСТІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

З розпадом СРСР і утворенням незалежних держав поняття «пропаганда», «агітація», «вплив» отримали негативну констатацію як ідеологізовані, позначені маніпулятивністю та комуністичним змістом явища. Така ситуація цілком закономірна і